

Zápis ze sekce pro právo EU, mezinárodní právo a mezinárodní vztahy ze dne 11.2. 2016

Přítomni: JUDr. Antonín Mokrý, JUDr. Stanislav Balík, Mgr. Petr Cilínek, JUDr. Martina Doležalová, JUDr. Eva Indruchová, Mgr. Denisa Molnár, JUDr. Anna Márová, JUDr. Jiří Novák, Mgr. Jakub Pohl, JUDr. Eva Ropková, JUDr. David Štros, dr. Hans-Ulrich Theobald

Omluveni: JUDr. Martin Abraham, JUDr. Petr Bříza, JUDr. Dagmar Dubecká, Dr. Hanslik Erwin, Mgr. Miroslav Krutina, JUDr. Petr Poledník, prof. JUDr. Pavel Šturma

Dr. Mokrý zahájil sekci a přivítal všechny přítomné. Poté uvítal a představil nové členy sekce, jimiž se stali Dr. Hans-Ulrich Theobald a JUDr. Eva Ropková. Informoval přítomné o revizi členů sekce a opět všechny vyzval k aktivnímu přístupu.

1) CCBE

Evropský den advokátů

Dr. Mokrý informoval přítomné, že v minulém roce, 10. prosince 2015, proběhl úspěšně Evropský den advokátů na téma „svoboda projevu“. ČAK se aktivně zapojila kolokviem pořádaným v Brně, výstupem v DVTV, několika články na e-pravo, v Bulletinu Advokacie a další. Dále dodal, že v roce 2016 bude pravděpodobně zvoleno téma Access to justice, tedy téma, které je svým obsahem rozsáhlé a proto se může předpokládat i vyšší účast a angažovanost advokátů na připravovaných akcích. Dr. Mokrý na závěr informoval o brožuře vydané CCBE, která shrnuje aktivity v celé Evropě během Evropského dne advokátů. Dr. Indruchová doplnila, že obdobný článek vyjde i v Bulletinu Advokacie.

Nové předsednictvo CCBE

Dr. Mokrý dále informoval přítomné členy o novém předsednictvu CCBE. Michel Benichou nahradil Marii Slazak v pozici prezidenta CCBE. Prvním vice-prezidentem se stal Rutheven Gemmell z Velké Británie, druhým vice-prezidentem Antonín Mokrý a třetím vice-prezidentem Jose de Freitas z Portugalska. Dr. Mokrý dodal, že na strategii představenstva se nemění v zásadě nic od předsednictví Marie Slazak.

Informace ze zasedání CCBE a Evropské prezidentské konference ve Vídni

Dr. Mokrý informoval, že téma letošní konference bylo „Limits of law“ a konference se zúčastnilo mnoho významných speakerů, mezi nimi i německý politik Tilo Sarasin (zabývá se kontroverzními tématy a mluví nekonvenčním jazykem, nahlíží na témata z jiných pohledů). Dr. Mokrý dodal, že jedním z hlavních témat bylo samozřejmě téma migrantů. Dále informoval, že DAV navrhuje finančně přispívat nejrizikovějším oblastem ve smyslu ochrany základních práv migrantů; uvedl příklad Řecka, které je „přestupní stanicí“ a situace je opravdu komplikovaná.

Cena za lidská práva

Dr. Mokrý informoval, že Cena za lidská práva za rok 2015 byla mimořádně udělena dvěma vítězům; panu Intigamu Aliyevovi, ázerbajdžánskému advokátovi zabývajícímu se ochranou lidských práv jednotlivců proti represivnímu systému ázerbajdžánské vlády. Cena byla udělena také čínské advokátní kanceláři Fengrui, která byla terčem útoků, které mířily proti ochráncům lidských práv v červenci 2015.

Informace o IBA příručce pro mezinárodní výměnu informací ohledně disciplinárních sankcí vůči advokátům – (Guidelines for an international regulatory information exchange regarding disciplinary sanctions against lawyers)

Dr. Mokrý informoval, že IBA připravuje výše zmíněnou příručku. Řada hlasů z advokátních komor Evropy (například Lucemburska, Belgie, Nizozemí, Francie, či Německa) se pozastavují nad tím, v jakém velkém rozsahu se mají tyto informace poskytovat; mohlo by způsobovat narušení svobody volného pobytu. Problémy byly dány IBA na vědomí.

Dr. Mokrý dále informoval, že do zákona o ochraně spotřebitele bylo začleněno, aby předsoudní řízení mezi klientem a advokátem probíhalo před smírčím orgánem. ČAK se podařilo prosadit, že se stane tímto smírčím orgánem. Dr. Doležalová dodala, že od 5. 2. 2016 je ČAK pověřeným subjektem při řešení sporu mezi advokátem a spotřebitelem (klientem). ČAK bude v této věci advokáty informovat

2) Informace z mezinárodních organizací

AIJA

Mgr. Molnár informovala o letošním výročním kongresu, který proběhne v Mnichově. Dále informovala, že se AIJA ztotožnila s CCBE deklarácí k migraci z jara 2015.

UIA

Dr. Doležalová informovala o své účasti na kongresu, jehož téma bylo „Dopad globalizace a mobility na imigrační právo“. Zúčastnila se governing board a general assembly. Uvedla, že řada panelů bohužel proběhla jen ve španělštině. Informovala, že byl schválen statut posilující genderovou rovnost v orgánech UIA, byly schváleny různé rezoluce. Dodala, že další výroční konference se bude konat v Budapešti.

FBE

Dr. Štros informoval o jarním kongresu FBE 2015.

3) Plánované akce

Anwaltsforum 2016

Dr. Indruchová informovala o plánovaném každoročním Česko-německo-slovenském advokátním fóru, které letos pořádá ČAK. Uvedla, že navrhovaným tématem je „Přeshraniční spolupráce advokátů“.

Projekt HELP

Dr. Novák informoval, že pro letošní rok je plánován nový distanční kurz – mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech. Doplnil, že zahájení kurzu se předpokládá v září. Dále upozornil, že kurzy HELPu jsou přístupné k samostudiu na portálu HELP.

Seminář na téma svobody projevu

Dr. Indruchová informovala o spolupráci ČAK s frankofonní Asociací Masaryk při pořádání semináře na téma „Svoboda projevu“. Seminář se uskuteční v paláci Dunaj v českém a francouzském jazyce, tlumočení bude zajištěno. Jako přednášející vystoupí např. Yves Laurin, JUDr. Balík, Christian Vigouroux, předseda sekce francouzské Státní rady apod. Doplnila, že termín semináře je 30. června 2016. Za seminář se nebude vybírat účastnický poplatek a přednášející vystoupí bez nároku na odměnu.

Projekt výměny advokátů/advokátních koncipientů

Dr. Indruchová informovala přítomné, že představenstvo schválilo zapojení do projektu výměny advokátů a advokátních koncipientů, a to společně s Nadací CCBE a dalšími komorami. Jedná se o obdobný projekt, jako již v roce 2014, tehdy však Evropská komise grant nepřidělila a projekt se tak nerealizoval.

4) Různé

Prakken

Dr. Novák informoval, že Odvolací soud v Haagu potvrdil dřívější rozhodnutí ve věci odposlouchávání advokátů z holandské advokátní kanceláře Prakken d'Oliveira a nařídil, aby Nizozemsko zastavilo veškeré sledování komunikace advokátů, a to do té doby, než bude vytvořen nezávislý orgán, který bude na sledování dohlížet. V této souvislosti zmínil nové judikáty ESLP, konkrétně Barbolescu proti Rumunsku: možnost sledování zaměstnanců na pracovišti při elektronické komunikaci; RE proti Spoj. Království: odposlechy rozhovorů klienta s advokátem ve věznici. Jiří Novák následně Odboru MEZ poskytl písemné podklady k této problematice, které tvoří přílohu k tomuto zápisu.

Judikatura ESLP

Mgr. Vojířová informovala o dvou zajímavých rozsudcích ESLP:

Rodrigueze Ravelo proti Španělsku

Dne 12. ledna 2016 ESLP (ESLP) rozhodl, že v případě španělského advokáta Rodrigueze Ravelo (48074/10) došlo k porušení čl. 10 Evropské úmluvy o lidských právech (svoboda projevu). ESLP se zabýval výrazy, které španělský advokát použil v psaném dokumentu adresovaném soudkyni; v něm tvrdě kritizoval její chování při projednávání občanskoprávní věci, ve které zastupoval svého klienta.

V návaznosti na toto chování španělského advokáta bylo proti němu zahájeno trestní stíhání pro přečin pomluvy a advokát byl odsouzen k finanční pokutě 30 eur denně po dobu 9 měsíců a k odnětí svobody v případě, že by pokutu neuhradil. V rozsudku bylo uvedeno, že výrazy, které použil španělský advokát, se dotkly cti soudkyně a šly daleko za rámec legitimního práva obhajoby. Španělský advokát neúspěšně podal mnoho opravných prostředků proti tomuto rozhodnutí.

ESLP uvedl, že i přes vážné a nezdvořilé výrazy, které v psaném dokumentu použil, věděly o tomto dokumentu pouze strany řízení a soudkyně. Dokument adresovaný soudkyni se týkal chování soudkyně během občanskoprávního soudního řízení a byl předložen v kontextu věci, ve kterém zastupoval zájmy svého klienta. Trestní soud, který projednával následný případ pomluvy, pochybil tím, že nedokázal nalézt a posoudit správnou rovnováhu mezi zachováním důstojnosti soudnictví a ochranou práva svobody projevu španělského advokáta.

ESLP konstatoval, že odsouzení španělského advokáta, kdy mohlo dojít i k odnětí svobody advokáta, nebylo úměrné legitimnímu cíli a nebylo nezbytné v demokratické společnosti. Za těchto okolností došlo k porušení čl. 10 Úmluvy.

Brito Ferrinho Bexiga Villa-Nova proti Portugalsku (č. 69436/10)

Při daňové kontrole advokátní kanceláře Silvie Maria De Britto Ferrinho Bexiga Villa-Nova bylo zjištěno, že stěžovatelka nezaplatila daň z přidané hodnoty z poplatků, které přišly na její soukromý bankovní účet v letech 2005 a 2006. Finanční úřad ji proto požádal, aby předložila bankovní výpisy, což stěžovatelka s odvoláním na profesní tajemství a bankovní tajemství odmítla. Státní zastupitelství zahájilo proti ní šetření v souvislosti s podezřením ze spáchání daňového podvodu. Dne 18. září 2009 stěžovatelka byla obviněna. Podáním ze dne 30. října 2009 státní zástupce požádal vyšetřujícího soudce o zrušení profesního tajemství. Nařízením ze dne 6. listopadu 2009 se vyšetřující soudce obrátil na odvolací soud, aby povolil zrušení profesního tajemství a bankovního tajemství. Uvedl, že profesní tajemství nemá absolutní povahu a nemůže bránit zásadám řádného výkonu spravedlnosti a zjišťování materiální pravdy. Dne 12. ledna 2010 odvolací soud nařídil zrušení profesního tajemství a bankovního tajemství s tím, že veřejný zájem převažuje nad osobními zájmy stěžovatelky. Nejvyšší soud posléze odmítl její odvolání. V nařízení ze dne 29. července 2011 státní zástupce trestní řízení proti stěžovatelce zastavil.

Před ESLP stěžovatelka zejména namítala porušení článků 8 a 13 Úmluvy.

ESLP konstatoval, že nahlédnutí do bankovních účtů stěžovatelky bylo zásahem do jejího práva na respektování profesního tajemství, která spadá do oblasti soukromého života tak, jak jej chápe článek 8 Úmluvy. Šlo o zásah zákonný, opírající se o ustanovení § 135 trestního řádu, a sledující legitimní cíl, totiž předcházení trestné činnosti ve smyslu článku 8 odst. 2. Poznamenal, že řízení o zrušení profesního tajemství bylo vedeno soudním orgánem, avšak bez přítomnosti stěžovatelky. Ta se o zrušení profesního tajemství a bankovního tajemství dozvěděla až doručením rozhodnutí z 12. ledna 2010. Do řízení tedy nebyla zapojena v žádném jeho stádiu a nemohla tedy předložit své argumenty.

ESLP konstatoval, že podle vnitrostátního práva musí být advokátní komora vždy konzultována, jestliže je zahájeno řízení o zrušení profesního tajemství. V daném případě však tomu tak nebylo. Přestože názor tohoto profesního sdružení není závazný, ESLP mínil, že měl být získán, neboť informace, kterou daňový úřad zjišťoval, se týkala profesního tajemství.

Pokud šlo o efektivní kontrolu k napadení daného opatření, ESLP poznamenal, že stěžovatelčino odvolání k Nejvyššímu soudu nebylo zkoumáno v jeho meritě, neboť nejvyšší soudní instance zastávala názor, že stěžovatelka na podání odvolání neměla právo. Takový opravný prostředek nebyl podle názoru ESLP účinný, aby poskytl efektivní kontrolu ve smyslu článku 8 Úmluvy. Stěžovatelka neměla zároveň k dispozici žádný jiný opravný prostředek.

Vzhledem k naprostému nedostatku procesních záruk a účinné soudní kontroly vůči nařízenému opatření, ESLP konstatoval, že portugalské úřady nedodržely spravedlivou rovnováhu mezi veřejným zájmem a požadavky na ochranu stěžovatelčina práva na respektování jejího soukromého života. Došlo tedy k porušení článku 8 Úmluvy.

Dr. Mokřý stanovil termín příští sekce předběžně cca na konec května. Poděkoval všem za účast a rozloučil se.